

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Сергій ПЕТРОВ

«*СД*»

Травня 2023 року

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти доктор філософії (PhD)

Нормативний термін навчання 4 роки

Харків – 2023

Програма вступного іспиту до аспірантури для здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD): галузь знань: 07 Управління і адміністрування; спеціальність 073 Менеджмент

Програму склали:

доктор економічних наук, професор Вікторія ПРОХОРОВА

доктор економічних наук, професор Вікторія ЧОБИТОК

доктор економічних наук, професор Анжеліка КРУТОВА

кандидат економічних наук, доцент Юлія БЕЗУГЛА

Узгоджено на засіданні кафедри економіки та менеджменту (протокол № 16 від 27 квітня 2023 року)

Завідувач кафедри економіки

та менеджменту,

д.е.н., проф. Вікторія ПРОХОРОВА

Узгоджено на засіданні Вченої ради Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 10 від 28 квітня 2023 р.)

Голова Вченої ради

д. пед. н., проф. Олена КОВАЛЕНКО

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
3. Критерії оцінювання	9
4. Список рекомендованої літератури	

1. Пояснювальна записка

Випробування складається у письмовій формі.

Час виконання завдання 3 .

В екзаменаційних роботах не допускаються будь-які умовні позначки, що б розкривали авторство роботи. Вступник зазначає прізвище тільки у визначених для цього місцях. Не допускається робити будь які помітки на екзаменаційних білетах.

Чернетки екзаменаційних робіт не перевіряються.

Під час проведення вступних випробувань забороняється користуватись електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами.

Мета вступного фахового випробування з менеджменту полягає у визначенні професійної компетентності й готовності вступників до навчання в аспірантурі, що передбачає єдність теоретичної та практичної підготовки до проведення наукових досліджень у вищій школі зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Зміст програми сформовано за основними розділами курсу «Менеджмент»: «Основи підприємництва», «Управлінські рішення», «Ризик менеджмент та антикризове управління на підприємстві», «Менеджмент організацій, фінансовий та інвестиційний менеджмент», «Корпоративне управління та менеджмент персоналу».

Відповідно, мають бути сформовані й продемонстровані такі компетентності:

1) визначати та обґрунтовувати завдання сучасного менеджменту, працювати із законодавчими актами та нормативними документами, продукувати ефективні управлінські рішення згідно з існуючими вимогами і нормативними документами;

2) розробляти механізми управління трудовим потенціалом підприємства, будувати ефективну мотиваційну політику;

3) володіти методами теорії проведення експериментальних досліджень, будувати прогнозні показники та планувати діяльність роботи підприємств;

4) використовувати сучасні принципи менеджменту та володіти методикою розробки систем управління підприємствами;

5) визначати і обґрунтовувати конкретні ризики підприємства, оцінювати їх збитки, управляти ризиками та продукувати ефективні управлінські рішення, щодо їх зниження;

6) розробляти механізми та впроваджувати принципи процесного підходу до організації праці.

2. Зміст програми вступного фахового випробування зі спеціальності «менеджмент»

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Об'єктивні основи функціонування підприємництва

Вступ до підприємництва. Форми організації суспільного виробництва. Товарне виробництво - матеріальна основа виникнення підприємництва. Функції ринку та його види. Історичний розвиток поняття "підприємництво". Економічна основа підприємництва. Економіко-теоретичні знання і підприємництво. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Принципи та передумови підприємництва. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва. Державне регулювання конкуренції. Мотивація підприємницької діяльності. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі.

Основні поняття: підприємництво, товарне виробництво, економічна свобода, конкуренція, мотивація.

Організаційно-правові форми підприємництва.

Організація та економіка підприємництва

Види та сфери підприємницької діяльності. Види та сфери підприємницької діяльності. Мале підприємництво. Діяльність фінансових посередників. Інноваційне підприємництво і венчурний бізнес. Міжнародне підприємництво. Підприємницька ідея. Організація підприємницької діяльності. Технологія створення власної справи. Менеджмент у підприємстві. Планування успіху підприємницької діяльності. Маркетинг у підприємницькій діяльності. Аналіз підприємницької діяльності фірми. Фінансове забезпечення управлінських рішень.

Основні поняття: мале підприємництво, фінансові посередники, інноваційне підприємництво, венчурний бізнес, поняття: менеджмент, планування, маркетинг, аналіз, управлінські рішення.

РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ

Основи прийняття управлінських рішень

Роль прийняття рішень в управлінні. Сутність, властивості та класифікація управлінських рішень. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. Умови та чинники якості управлінських рішень. Рівні і принципи розробки та прийняття управлінських рішень. Організація

процесу розробки і прийняття управлінського рішення. Методи розробки, прийняття та оптимізації управлінських рішень.

Основні поняття: управлінське рішення, процес розробки та прийняття управлінських рішень, принципи та методи розробки управлінських рішень.

Реалізація і контроль виконання управлінських рішень

Сутність і види контролю реалізації управлінських рішень. Процес контролю реалізації управлінських рішень. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Стили прийняття управлінських рішень. Особливості прийняття управлінських рішень в різних сферах діяльності.

Основні поняття: контроль за реалізацією управлінських рішень, інструменти ефективного контролю, стилі прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3. РИЗИК МЕНЕДЖМЕНТ ТА АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Теоретичні основи ризик-менеджменту

Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом. Актуальність ризик-менеджменту. Переваги ризик-менеджменту та його вплив на вартість компанії. Ризик і підприємництво. Теоретичні засади вивчення ризику. Специфіка ризик-середовища у постсоціалістичному трансформаційному суспільстві. Сутність ризику та еволюція ризик-менеджменту. Класифікація ризиків. Загальна схема процесу управління ризиками. Вимір ризику.

Основні поняття: ризик, види ризиків, вартість, класифікація ризиків, управління ризиками, вимір ризику.

Практика управління ризиками на підприємстві

Організація управління ризиком. Документація для управління ризиками. Програма управління ризиками на підприємстві. Установлення контексту ризику: визначення стратегічних і тактичних позицій компанії. Виявлення факторів ризику. Оцінка ризику. Методи виявлення ризику. Збитки підприємств, ризик-експозиції та їх класифікація. Методи управління ризиками та їх вибір. Фінансування ризику. Відповідальність менеджменту за управління ризиком. Комплексний ризик-менеджмент. Ризик-менеджмент і маркетинг.

Основні поняття: фактори ризику, оцінка ризику, методи виявлення ризику, фінансування ризику.

Функціональний ризик-менеджмент

Особливості виявлення операційних ризиків. Особливості оцінки ймовірності операційних ризиків. Особливості аналізу операційних ризиків у фінансових інститутах. Фінанси, фінансові ринки, фінансовий менеджмент: їх роль і структура. Фінансовий ризик: його суть і класифікація. Принципи управління фінансовими ризиками. Як ураховують фактор ризику у фінансових рішеннях. Показники ринкового ризику. Схема управління фінансовими ризиками. Методи впливу на фінансові ризики. Ризики споживача. Ризик-менеджмент у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Основні поняття: операційні ризики, ймовірність ризиків, фінанси, фінансові ризики, ринковий ризик, ризики споживача.

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ, ФІНАНСОВИЙ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Процес і методи управління організацією

Поняття процесу управління. Управлінське рішення як концентроване вираження процесу управління. Технологія прийняття управлінських рішень. Методи управління організацією. Методи прийняття управлінських рішень. Стратегічний менеджмент у системі організації. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії організації. Інноваційний менеджмент. Операційний менеджмент. Екологічний менеджмент. Контролінг як система управління прибутком організації.

Основні поняття: процес управління, стратегічний менеджмент, інноваційний менеджмент, контролінг.

Інформаційне забезпечення системи менеджменту організацій

Управлінська інформація. Технологія інформаційної діяльності. Внутрішньофірмова інформаційна система. Роль інформаційних технологій в управлінні підприємством. Роль інформаційного забезпечення системи управління виробництвом. Інформаційний менеджмент організації. Корпоративні інформаційні системи. Міжнародна комп'ютерна мережа Інтернет.

Основні поняття: інформаційна діяльність, інформаційний менеджмент, інформаційні системи.

Менеджер як професійний керівник організації

Зміст і характер праці менеджера. Вимоги до професійної компетентності менеджера. Психологічні якості менеджера як особистості.

Вимоги до менеджерів різних рівнів управління. Статус керівника організації, його влада та сила. Складові моделі менеджера. Знання та вміння менеджера. Особистий потенціал менеджера. Збереження трудового потенціалу менеджера. Етичні норми менеджера.

Основні поняття: менеджер, професійні компетентності, психологічні якості, статус, знання та вміння, потенціал менеджера.

РОЗДІЛ 5. КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ ПЕРСОНАЛУ

Теоретико-методичні засади управління персоналом

Сутність управління персоналом. Складові процесу управління персоналом організації. Цілі, функції та принципи управління персоналом. Суб'єкт і об'єкт в управлінні персоналом. Засоби і результати управління персоналом. Основні характеристики персоналу. Структура персоналу. Еволюція розвитку служби персоналу. Функції та завдання сучасної служби персоналу. Стратегія управління персоналом. Політика управління персоналом.

Основні поняття: персонал, управління персоналом, характеристики персоналу, структура персоналу, стратегія управління персоналом.

Корпоративна культура в системі управління персоналом.

Ресурсне забезпечення управління персоналом

Сутність, функції та складові корпоративної культури. Корпоративні норми і правила поведінки працівників. Корпоративна символіка. Взаємовпливи корпоративної культури та управління персоналом. Оцінка ефективності механізмів корпоративного управління. Ефективність корпоративного управління як досягнення балансу інтересів. Рейтинги корпоративного управління. Сутність рейтингових оцінок. Призначення та сфери застосування рейтингів корпоративного управління. Основні складові рейтингу корпоративного управління. Шкала рівнів рейтингу корпоративного управління. Різні методики рейтингового оцінювання корпоративного управління. Нормативно-правова база управління персоналом. Науково-методичний супровід управління персоналом. Матеріально-технічна база управління персоналом. Фінансове забезпечення управління персоналом.

Основні поняття: корпоративна культура, норми поведінки, корпоративна символіка, управління персоналом.

Організаційно-технологічні аспекти управління персоналом

Аналіз робіт. Професійний добір та адаптація працівників. Оцінювання працівників. Розвиток персоналу. Управління кадровим резервом і трудовою кар'єрою. Регулювання трудової діяльності персоналу. Мотивування працівників. Управління робочим часом. Аудит управління персоналом.

Основні поняття: адаптація працівників, розвиток персоналу, мотивування, робочий час, аудит управління персоналом.

3. Критерії оцінювання

Відповідь на питання оцінюється по прийнятій бальній системі з виставлянням бала від 0 до 100:

- бал 35-59 виставляється при відсутності відповіді на запитання або повністю неправильній відповіді;

- бал 60-73 виставляється, якщо надана не повна відповідь на запитання, або відповідь містить значні помилки;

- бал 74-82 виставляється при повній відповіді, але з наявністю незначних неточностей і несуттєвих помилок;

- бал 90-100 виставляється при повній, правильній і обґрунтованій відповіді на запитання.

Кожен білет складається з трьох питань, відповіді на які надаються окремо. Оцінка знань визначається на основі округленого середнього арифметичного бала, отриманого аспірантом (здобувачем) за відповіді на кожне питання екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Список рекомендованої літератури

1. Андрієнко В. М. Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки : механізми, методи, моделі : монографія / [В. М. Андрієнко та ін.] ; Донецький нац. ун-т. – Донецьк : ДонНУ, 2012. – 155 с.
2. Балабанова Л.В. Конфліктологія: підручник / Л.В. Балабанова – Донецьк. : ДонНУЕТ, 2009. - 468 с.
3. Белоусова К. І Стратегічне позиціонування промислового підприємства : монографія / К. І. Белоусова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2012. – 202 с.
4. Боярко І. М. Стратегічне фінансове управління підприємством : монографія / [І. М. Боярко та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2014. – 175 с.
5. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи / Б. Будзан. – К. : Основи, 2001. – 349 с.
6. Воронков Д.К. Управління змінами на підприємстві : [монографія] / Воронков Д.К. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 340 с.
7. Гірник А. М. Основи конфліктології : навч. посіб. / А. М. Гірник. — К. : Києво-Могилянська академія, 2010. — 222 с.
8. Дороніна М. С. Культура ділового спілкування і партнерства : навчальний посібник / М. С. Дороніна, А. В. Доронін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 204 с.
9. Корпоративне управління : підручник / Т. Л. Мостенська, В. О. Новак, М. Г. Луцький, Ю. Г. Симоненко. – К. : Каравела ; Піча Ю.В., 2008. – 384 с.
10. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту / Ложкін Г. В. — К: Професіонал, 2007. — 407 с.
11. Менеджмент : Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с.
12. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2009. – 680 с.
13. Павлова В. А. Стратегічне управління ресурсним потенціалом: концепція, механізм, стратегія : монографія / В. А. Павлова, О. В. Кузьменко, Л. А. Гончар. – Дніпро: Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2014. – 150 с.
14. Палеха Ю. І. Ділова етика / Палеха Ю. І. — К.: 2004. — 389 с.
15. Петрова І.Л., Поліщук В.І., Печенізький В.П. Управління змінами. – К.: Міжнародна громадська організація „Фундація польсько-української співпраці ПАУСР”, 2007. – 118 с.
16. Садеков А.А., Гусев О.Ю. Стратегічне управління підприємством. Управління змінами / А.А. Садеков, О.Ю. Гусев. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 414 с.

17. Шнайдер Р., Коллерет К., Легри П. Управление реорганизациями компаний / Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.management.com.ua/cm/cm055.html>.
18. Якубів В.М. Стратегічне управління Електронний конспект лекцій Електронний ресурс. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/2045.pdf>
19. Adair J. E. Action-centred leadership. Jaico Publishing House, 2006. – 150 p.
20. Ansoff H. Strategic management. – Springer, 2007. – 242 p.
21. Ansoff H. I., Kipley D., Lewis A. O., Helm-Stevens R., & Ansoff, R. Implanting strategic management. – Springer, 2018. – 542 p.
22. Cutler A. Leadership psychology: How the best leaders inspire their people. Kogan Page Publishers, 2014. – 273 c.
23. Daft R.L.. Management. – South-Western College Pub, 2015. – 800 p.
24. Drucker P. F. The essential drucker. Routledge, 2020. – 359 p.
25. Kerzner H. Project management case studies. John Wiley & Sons. – 2022. – 704 p.
26. Managing change in organizations/ Colin A. Carnall,– Edinburg Gate. – 2004. – 642 p.
27. Managing Change/ Bernard Burnes. – 2004. – 745 p.
28. Meneghetti A. The Psychology of the Leader. – Ontopsicologia Editrice, 2011. – 350 p.
29. Mescon M., Albert M., Khedouri F. Management. – Harpercollins College Div; Subsequent edition, 1988. – 704 c.
30. Nicholas H. Leadership and Diversity in Psychology: Moving Beyond the Limits. Routledge (Taylor & Francis Group), Abingdon, Oxon, 2019. – 239 p.
31. Organization Development and Change/ Edgar F. Huse. - 1985.- 582 p.
32. Schwalbe K. Introduction to project management. Boston: Course Technology Cengage Learning, 2010. – 354 p.